

ΜΑΘΗΜΑ:	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΤΑΞΗ:	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:	ΚΑΡΑΚΑΡΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ – ΕΥΗ ΠΕΠΕ
ΘΕΜΑ:	ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ (ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: _____ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ____/____/20__

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ο αθέατος εκφοβισμός: όταν το θύμα είναι ο ίδιος ο εκπαιδευτικός

- A.** [...] Όπως είναι ευρέως γνωστό, η 6^η Μαρτίου έχει καθιερωθεί ως μέρα αφιερωμένη στην ευαισθητοποίηση για τον σχολικό εκφοβισμό. Συνήθως, όταν μιλάμε για bullying στο σχολείο, το μυαλό μας πηγαίνει στους μαθητές: σε παιδιά που γίνονται στόχος κοροϊδίας, αποκλεισμού ή βίας από συνομηλίκους τους. Ωστόσο, υπάρχει μια πλευρά του εκφοβισμού που συχνά παραμένει σιωπηλή και αόρατη. Είναι ο εκφοβισμός που βιώνουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί μέσα στον χώρο όπου καλούνται καθημερινά να διδάξουν αξίες, σεβασμό και συνεργασία.
- B.** Ο εκπαιδευτικός βρίσκεται συχνά ανάμεσα σε πολλαπλές πιέσεις. Από τη μία πλευρά, οι μαθητές και οι ανάγκες τους, από την άλλη, οι προσδοκίες των γονέων και παράλληλα οι απαιτήσεις της διοίκησης και του σχολικού περιβάλλοντος. Μέσα σε αυτή τη σύνθετη πραγματικότητα, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου ο ίδιος ο δάσκαλος γίνεται στόχος υποτίμησης, πίεσης ή και συστηματικής ψυχολογικής φθοράς.
- Γ.** Ο εκφοβισμός προς έναν εκπαιδευτικό μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Μπορεί να εκδηλωθεί μέσα από επιθετική στάση γονέων που αμφισβητούν συνεχώς το έργο του, που τον αντιμετωπίζουν με καχυποψία ή που μεταφέρουν την ένταση και την απογοήτευσή τους επάνω του. Μπορεί, επίσης, να εμφανιστεί μέσα στην τάξη, όταν μαθητές αισθάνονται ότι μπορούν να αμφισβητούν συστηματικά την αυθεντία και τον ρόλο του εκπαιδευτικού, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχει επαρκής στήριξη από το σχολικό πλαίσιο.
- Δ.** Η πιο δύσκολη, όμως, και συχνά η πιο επώδυνη μορφή εκφοβισμού είναι αυτή που προέρχεται από το ίδιο το εργασιακό περιβάλλον. Όταν ο εκπαιδευτικός δεν νιώθει υποστήριξη από τη διοίκηση του σχολείου ή όταν βρίσκεται αντιμέτωπος με συμπεριφορές απαξίωσης από συναδέλφους ή προϊσταμένους, το σχολείο μπορεί να μετατραπεί από χώρο δημιουργίας σε χώρο έντονης ψυχολογικής πίεσης. Ο λεγόμενος «ψυχολογικός πόλεμος» δεν εκδηλώνεται πάντα με φωνές ή ανοιχτές συγκρούσεις. Συχνά εκφράζεται μέσα από υπαινιγμούς, υποτίμηση του έργου, συνεχείς παρατηρήσεις, αποκλεισμό από διαδικασίες ή αμφισβήτηση της επαγγελματικής επάρκειας. Σταδιακά, ο εκπαιδευτικός μπορεί να αισθανθεί ότι βρίσκεται διαρκώς υπό επιτήρηση, ότι πρέπει συνεχώς να αποδεικνύει την αξία του ή ότι κάθε του προσπάθεια υποβαθμίζεται. Η κατάσταση αυτή δεν επηρεάζει μόνο τον ίδιο τον εκπαιδευτικό. Ένας δάσκαλος που εργάζεται υπό πίεση, φόβο ή συνεχή αμφισβήτηση δυσκολεύεται να λειτουργήσει με ηρεμία, δημιουργικότητα και ψυχική ισορροπία μέσα στην τάξη και, τελικά, το κλίμα αυτό επηρεάζει ολόκληρη τη σχολική κοινότητα.
- Ε.** Το σχολείο θα έπρεπε να είναι ένας χώρος ασφάλειας και συνεργασίας για όλους: για τους μαθητές, για τους γονείς αλλά και για τους εκπαιδευτικούς. Η κουλτούρα σεβασμού δεν μπορεί να διδάσκεται μόνο θεωρητικά. Πρέπει να εφαρμόζεται καθημερινά στις σχέσεις μεταξύ όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Η συζήτηση για τον σχολικό εκφοβισμό οφείλει, λοιπόν, να ανοίξει περισσότερο και προς αυτή τη λιγότερο ορατή πλευρά του. Η προστασία των εκπαιδευτικών από συμπεριφορές εκφοβισμού δεν είναι μόνο ζήτημα εργασιακής δικαιοσύνης· είναι και προϋπόθεση για ένα υγιές, δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο. Γιατί ένας δάσκαλος που αισθάνεται σεβασμό και στήριξη μπορεί να εμπνεύσει. Ένας δάσκαλος που βιώνει πίεση και απαξίωση, απλώς, προσπαθεί

να αντέξει. Και το σχολείο χρειάζεται εκπαιδευτικούς που να μπορούν να εμπνέουν — όχι απλώς να επιβιώνουν.

[Δήμητρα Πήττα - Εκπαιδευτικός & Επιστήμονας Ψυχικής Υγείας, άρθρο που αντλήθηκε από την ιστοσελίδα www.flowmagazine.gr (09/03/2026) και διασκευάστηκε ελαφρώς για τις ανάγκες της εξέτασης]

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

[Όταν η τάξη γίνεται ζούγκλα και ο δάσκαλος θήραμα]

- A.** [...] Άναυδο έμεινε το πανελλήνιο από τον θάνατο καθηγήτριας Αγγλικών, μιας ικανότατης εκπαιδευτικού που έπαθε εγκεφαλικό από τη στεναχώρια της και τελικά κατέληξε. Η αιτία ήταν ότι αυτή η ευαίσθητη ψυχή υπέφερε καθημερινά στην τάξη από μαθητές της που την βασάνιζαν με φρικτά «καψόνια», όπως η ίδια είχε καταγράψει σε υπόμνημά της. Ούρλιαζαν με κραυγές ζώων, της πετούσαν μπουκάλια νερού και κουτιά με σοκολατούχο γάλα, της έφραζαν την πόρτα με θρανία, την κορόιδευαν και την έβριζαν. Ούτε οι προϊστάμενοι της ούτε οι αρμόδιες εκπαιδευτικές αρχές δεν έδωσαν σημασία στις εκκλήσεις της, ενώ την παρέπεμψαν και σε υγειονομική επιτροπή για «πνευματική ανικανότητα».
- B.** Σαν να της είπαν δηλαδή ότι δεν ήταν αρκετά ικανή για... θηριοδαμαστής ή ότι η ίδια «ευνοούσε» την κακοποίηση που δεχόταν! Απαρηγόρητη και αβοήθητη, η γυναίκα παγιδεύτηκε σε μια διελκυστίνδα μίσους από κακοήθεις μαθητές και αδιαφορίας από τους ανωτέρους, μέχρι που το σχοινί έσπασε. Ας μην κάνουμε όμως ότι πέφτουμε από τα σύννεφα για τη φρίκη που γεννά η κοινωνία που φτιάξαμε. Τα όρια έχουν χαθεί εδώ και χρόνια από την ανατροφή πολλών παιδιών. Στη «ζούγκλα» που καταφέραμε, επικρατεί ο νόμος του ισχυρότερου και ήταν αναπόφευκτο να θρηνησουμε τα πρώτα «θηράματα» της κακίας μας. [...]
- Γ.** Στα πλαίσια του ακραίου «δικαιωτισμού» φτιάξαμε γραμμές υποστήριξης, φέραμε ψυχολόγους, καμπάνιες, νομοσχέδια και ειδικά μαθήματα, μόνο για το bullying εναντίον μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί, όμως, έμειναν απ' έξω, σαν **παρίες**¹ της αξιοπρέπειας. Για εκείνους έμεινε μόνο η στεγνή «αξιολόγηση» από το κράτος, χωρίς καμία ουσιαστική μέριμνα για την ψυχική τους υγεία και τις αντοχές τους που εξαντλούνται. [...]
- Δ.** Χάθηκε εντελώς η ισορροπία και από το αυταρχικό σύστημα εκπαίδευσης περάσαμε στο άλλο άκρο, στον τραμπουκισμό των εκπαιδευτικών από μαθητές, γονείς και το κράτος. [...] Αν τύχει και η τάξη έχει πολλά προβληματικά παιδιά, επιβιώνει μόνο ο εκπαιδευτικός που επιβάλλεται ή αποστασιοποιείται. Οι πιο ευαίσθητοι βιώνουν ένα μαρτύριο, επιστρέφουν καταρρακωμένοι από τη δουλειά τους και εγκλωβίζονται σε ένα τέλμα χωρίς δυνατότητα υπεράσπισης του εαυτού τους. [...]
- Ε.** Και τα σχολεία θερίζουν τους καρπούς της υποकुουλτούρας που σπερνόταν τόσα χρόνια. Κατάλυση των κοινωνικών ρόλων, ναρκισσισμός, ασέβεια, βία και εύκολο χρήμα. [...] Μια εκπαιδευτικός πέθανε από το μαράζι της γιατί ο οδοστρωτήρας του ατομικισμού πέρασε πάνω από την αξιοπρέπειά της. Ας μην παριστάνουμε τους έκπληκτους. Αυτά είναι τα αποτελέσματα της σήψης στην οικογένεια, το σχολείο και την κρατική διοίκηση. Όσο αντιμετωπίζουμε την απόγνωση ως μεμονωμένο γεγονός, τόσο τα αυξανόμενα περιστατικά θα μας θυμίζουν την αποτυχία μας.

[Ελευθέριος Ανδρώνης, άρθρο που αντλήθηκε από την ιστοσελίδα www.sportime.gr (06/03/2026) και διασκευάστηκε για τις ανάγκες της εξέτασης]

¹ **παρίας** (μτφ): άτομο το οποίο δεν είναι αποδεκτό απ' το κατεστημένο, άτομο με περιορισμένα δικαιώματα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3**Μαρία Σκαμπαρδώνη, «Ο αυστηρός δάσκαλος»**

Μία βόλτα στην παλιά μου γειτονιά, την Καισαριανή, ήταν η αφορμή να θυμηθώ ξανά τα παιδικά και εφηβικά μου χρόνια. Περνώντας μπροστά από το σχολείο μου αναπόλησα τις ημέρες εκείνες που ήμουν μαθητής και απόρησα για την ταχύτητα με την οποία περνάνε τα χρόνια. Η Καισαριανή ήταν η περιοχή που μεγάλωσα και δε βγήκε ποτέ από μέσα μου ακόμα και αν η ζωή με πήγε και με έφερε σε άλλα μέρη.

Το σχολείο μου ξύπνησε μέσα μου αναμνήσεις από την εποχή που ήμουν μαθητής. Θυμήθηκα τα γέλια με τους συμμαθητές μου, τις κοπάνες, τη φασαρία μέσα στην τάξη. Και άξαφνα, το μυαλό μου σταμάτησε σε μία ανάμνηση που ακόμα και σήμερα, δεν κατάφερε να βγει από μέσα μου.

Τότε, θυμάμαι, ήμουν μαθητής πρώτης Γυμνασίου, μικρό παιδί. Ήμουν βέβαια ζωηρός αλλά αναγνώριζα τα λάθη μου, δίχως να αφήνω τον εγωισμό της εφηβείας να με παρασέρνει. Είχα καλές σχέσεις με τους συμμαθητές μου. Εκτός από έναν...

Θυμάμαι τον Αντώνη, έναν συμμαθητή μου με τον οποίο οι σχέσεις μας πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο. Υπήρχε πάντοτε ανάμεσά μας ένας διάχυτος ανταγωνισμός, μαλώναμε και δε συμπαθούσε ο ένας τον άλλο. Φυσικά, δεν περίμενα ποτέ ότι η αντιπάθειά του για εμένα θα έφτανε σε τέτοιο σημείο ώστε να με «καρφώσει»...

Ο δάσκαλός μας ήταν πολύ αυστηρός και δε μας επέτρεπε να έχουμε μέσα στην τάξη ποτά, τρόφιμα ή οτιδήποτε άλλο. Θυμάμαι τότε είχα κάποια μικρά αυτοκινητάκια που ήταν το αγαπημένο μου παιχνίδι και δεν τα αποχωριζόμουν με τίποτα. Ο Αντώνης είχε ζητήσει να του τα δανείσω, αλλά είχα αρνηθεί. Μάλλον, ο θυμός του τον όπλισε να με εκδικηθεί. Δε δίστασε να πάει στο δάσκαλο και να του αναφέρει ότι έχω αυτοκινητάκια με τα οποία παίζω ακόμα και την ώρα του μαθήματος. Εκείνος έγινε έξαλλος και με τιμώρησε.

Την επόμενη ημέρα, μετά το τέλος του μαθήματος, με φωνάζει για να σηκωθώ και να έρθω στην έδρα. Το ύφος του απέναντί μου ήταν αυστηρό και ομολογώ πως είχε κυριεύσει την ψυχή μου ένας φόβος.

-Πες μου την αλήθεια, έχεις μαζί σου κάποιο παιχνίδι;

-Ε, εγώ. Εγώ δεν... φοβόμουν, δεν ήξερα τι έπρεπε να απαντήσω.

-Λοιπόν, επειδή γνωρίζω την αλήθεια, φέρε μου τώρα αμέσως τα παιχνίδια που έχεις στην τσάντα σου.

Δε μπορούσα να αρνηθώ, πήρα τα αυτοκινητάκια και του τα έδωσα. Με μία βέργα, αποτυπώθηκε στα χέρια μου η τιμωρία από το δάσκαλο με μερικές ξυλιές που με κοκκίνισαν. Τότε, βλέπετε, οι μαθητές έτρωγαν και ξύλο και σφαλιάρες.

Κοίταξα διακριτικά και είδα τον Αντώνη να χαμογελά ελαφρά, θέλοντας να μου δείξει την ηθική του ικανοποίηση επειδή του είχα αρνηθεί να του δώσω τα παιχνίδια μου. Ήθελα να δακρύσω, αλλά κρατήθηκα με όση δύναμη είχε η ψυχή μου ώστε να μη δώσω ακόμα μεγαλύτερη χαρά σε εκείνον. Συγκράτησα την οργή και τη θλίψη μου για να ξεσπάσω στο μαξιλάρι μου όταν επέστρεψα στο σπίτι. Οι γονείς μου με συμβούλευσαν να μην πάω στο σχολείο για κάποιες ημέρες και να μην παρακούσω ξανά καμία παραίνεση από το δάσκαλο.

Η βόλτα μου στην παλιά μου περιοχή, μου θύμισε αυτή την ανάμνηση. Την τιμωρία από τον αυστηρό δάσκαλό μου και την εκδίκηση από το συμμαθητή μου...

Τι μπορεί να σου θυμίσει, τελικά, μία βόλτα...

[Το παραπάνω ποίημα αντλήθηκε από την ιστοσελίδα www.fractalart.gr]

ΘΕΜΑ Α΄

- A1.** Να συνοψίσετε το περιεχόμενο της **τρίτης (3^{ης})** και **τέταρτης (4^{ης})** παραγράφου του **Κειμένου 1** («**Ο εκφοβισμός προς έναν εκπαιδευτικό... τη σχολική κοινότητα**») σε **60-70** λέξεις, αναφορικά με τις μορφές που μπορεί να λάβει ο εκφοβισμός σε βάρος των εκπαιδευτικών και τις συνέπειές του για τους ίδιους και τη σχολική κοινότητα.

Μονάδες: 20

ΘΕΜΑ Β΄

- B1.** Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα **Κείμενα 1** και **2**, τις παρακάτω περιόδους λόγου, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (**Σημείωση: δεν χρειάζεται να αιτιολογήσετε την απάντησή σας παραθέτοντας σχετικά χωρία από το κείμενο**):

- α.** Παρόλο που ο σχολικός εκφοβισμός συνδέεται συνήθως με τους μαθητές, υπάρχει και μια λιγότερο ορατή μορφή του που αφορά τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. (**Κείμενο 1**)
- β.** Ένας εκπαιδευτικός που αντιμετωπίζει απαξίωση και πίεση στο εργασιακό του περιβάλλον μπορεί να συνεχίσει να εμπνέει τους μαθητές του χωρίς να επηρεάζεται η στάση, η ψυχολογία και η διδακτική αποτελεσματικότητά του. (**Κείμενο 1**)
- γ.** Η πολιτεία έχει μεριμνήσει για την προστασία της ψυχικής υγείας τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών. (**Κείμενο 2**)
- δ.** Μία τάξη που περιλαμβάνει πολλά παιδιά με ιδιόμορφη ή επιθετική συμπεριφορά όλοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τη διαχειριστούν με τον ίδιο τρόπο, χωρίς να επηρεάζονται ψυχολογικά. (**Κείμενο 2**)
- ε.** Τα φαινόμενα βίας και απαξίωσης των εκπαιδευτικών στο σχολείο αποτελούν μεμονωμένα περιστατικά και όχι αποτέλεσμα ευρύτερης κοινωνικής κρίσης. (**Κείμενο 2**)

Μονάδες: 15

- B2. α.** Στην **πρώτη (1^η)** παράγραφο του **Κειμένου 2** («**Άναυδο έμεινε... για “πνευματική ανικανότητα”**») αξιοποιούνται οι παροντικοί, οι παρελθοντικοί ή οι μελλοντικοί χρόνοι; Αφού επιλέξετε τη σωστή απάντηση και την τεκμηριώσετε με σχετικά χωρία από το κείμενο (μονάδες 2), να εξηγήσετε σύντομα πώς οι ρηματικοί χρόνοι που επιλέχθηκαν εξυπηρετούν την πρόθεση του πομπού, λαμβάνοντας υπόψη και το κειμενικό είδος. (μονάδες 2)

(Μονάδες: 4)

- B2. β.** Στη **δεύτερη (2^η)** παράγραφο του **Κειμένου 2** («**Σαν να της είπαν... της κακίας μας**») το ύφος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως: **α)** καταγγελτικό και ειρωνικό, **β)** άμεσο και προφορικό ή **γ)** επίσημο και επιστημονικό; Αφού επιλέξετε το κατάλληλο ζεύγος χαρακτηρισμών (μονάδες 2), να τους δικαιολογήσετε αξιοποιώντας από το κείμενο **δύο (2)** παραδείγματα διαφορετικών μεταξύ τους σημείων στίξης και **δύο (2)** παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας, εξηγώντας την επικοινωνιακή λειτουργία τους. (μονάδες 4)

(Μονάδες: 6)

Μονάδες: 10

- B3.** Στην **πέμπτη (5^η)** παράγραφο του **Κειμένου 1** («**Το σχολείο θα έπρεπε... απλώς να επιβιώνουν**») παρατηρείται πως: **α)** αξιοποιούνται φράσεις που δηλώνουν δυνατότητα και υποχρέωση, αλλά και **β)** κυριαρχούν τα ρηματικά σύνολα. Αφότου επιβεβαιώσετε την παραπάνω διαπίστωση με σχετικά χωρία από το κείμενο (μονάδες 3), να δικαιολογήσετε την επικοινωνιακή λειτουργία των συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών, λαμβάνοντας υπόψη την πρόθεση του πομπού (μονάδες 4), αλλά και τη συμβολή τους στη διαμόρφωση κατάλληλου είδους ύφους. (μονάδες 3)

Μονάδες: 10

ΘΕΜΑ Γ΄

- Γ1.** Στο **Κείμενο 3** να αναδείξετε τη σχέση του αφηγητή με τον εκπαιδευτικό του, αξιοποιώντας δημιουργικά και **τρεις (3)** κειμενικούς δείκτες. Θεωρείτε ότι τέτοιες συμπεριφορές σαν αυτή του δασκάλου έχουν θέση στο σύγχρονο σχολείο; (**150 – 200** λέξεις)

Μονάδες: 15

ΘΕΜΑ Δ΄

- Δ1.** Ο εκφοβισμός που υφίστανται οι εκπαιδευτικοί στο σύγχρονο σχολείο αποτελεί ένα σύνθετο και ιδιαίτερα ανησυχητικό κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο επηρεάζει τη λειτουργία και το ήθος της σχολικής κοινότητας. Στο πλαίσιο ενός περιβάλλοντος που οφείλει να προάγει τον σεβασμό και τη συνεργασία, οι εκπαιδευτικοί συχνά γίνονται αποδέκτες συμπεριφορών απαξίωσης, πίεσης και ψυχολογικής βίας από μαθητές, γονείς αλλά και θεσμικούς φορείς. Με αφορμή το φαινόμενο αυτό, αναλαμβάνετε να συντάξετε άρθρο **350 – 400** λέξεων, το οποίο θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, στο οποίο:

- α.** διερευνάτε τους βασικότερους παράγοντες που ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του εκφοβισμού των εκπαιδευτικών και
- β.** προτείνετε τρόπους και δράσεις που θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου, ενισχύοντας τον σεβασμό και τη συνεργασία στη σχολική κοινότητα.

Όποια και αν είναι η άποψή σας, να την αναπτύξετε τεκμηριωμένα, αξιοποιώντας δημιουργικά στοιχεία από τα **Κείμενα 1** και **2**.

Μονάδες: 30

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!